

УДК 811.161.2'373.23 (09)

В.В. Денисюк,

кандидат філологічних наук, старший викладач
(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

СЛОВОТВІРНІ ВАРІАНТИ АНТРОПОНІМІВ

У статті охарактеризовано словотвірні варіанти антропонімів, зафіксовані в українських історіографічних пам'ятках другої половини XVII – XVIII ст.

Вивчення української історичної антропонімії залишається актуальним і нині. На особливу увагу заслуговують такі аспекти цієї загальної проблеми, як функціонування словотвірних, морфологічних, лексичних, стилістичних та інших варіантів антропонімів у пам'ятках різних жанрів. Словотвірні варіанти розглядалися у працях В.О. Шевцової [11], Р.Й. Керсти [5], Р.І. Осташа [7] та ін. Так, Л.О. Белей, розмежовуючи морфологічні і словотвірні варіанти, твердить, що останні утворюються за допомогою засобів, здатних виражати додаткові конотації [1:10]. Р.Й. Керста всі словотвірні варіанти імен поділяє на три групи: утворені способом усічення; утворені суфіксальним способом; утворені усічено-суфіксальним способом [5:70]. У пам'ятках історіографічного жанру варіантність власних особових імен представлена широко, прізвищевих назв – вужче, що пояснюється порівняно меншою кількістю афіксів, які можуть сполучатися з твірними основами апелятивів чи антропонімів інших класів для творення прізвищевих назв. Форманти, які використовуються для творення варіантів власних особових імен, несуть більше додаткових конотацій, аніж ті, що використовуються для творення інших класів антропонімів.

Усічення суфікса -ій. Найчастіше при адаптації церковно-християнських імен усікався формант **-ій**, який виконував функцію словотвірної адаптації запозичених імен [6:78; 7:11], напр.: *Антонь* (Лґтописець 1, 25), *Василь Уманець* (ЛВ, III, 508), *Дмитра Несторенка* (ЛВ, III, 424), *Ефимь Лизогубь* (Описаніє 1, 88), *Игнатъ Супруненко* (ЛВ, II, 317), *Стефанъ Баторій* (Описаніє 1, 54). Це підтверджують дані Р.Й. Керсти [5: 71]. Проте в пам'ятках історіографічного жанру переважають повні форми імен, які функціонують паралельно з народними варіантами, напр.: *Арсеній Желиборский* (ХЛ, 79), *Василій Максимовичь* (ЛВ, III, 180), *Димитрій Полоцкій* (ЛВ, III, 544), *Діонисій Балабанъ* (ЛВ, II, 43), *Евстафій Ружинскій* (Описаніє 1, 53), *Игнатій Путинъ* (ЛВ, II, 186). Досліджувані пам'ятки досить широко засвідчують факт заміни форманта **-ій** суфіксами **-ань**, **-ей**, **-ашь(-яшъ)**: *Еремѣишъ Вышневецкій* (МЛ, 96), *Афанасей Савенко* (ЛВ, II, 314), *Василей Золотаренко* (ЛВ, I, 405), *Григорей Карпенко* (ЛВ, II, 186), *Дмитрей Харченко* (ЛВ, II, 313), *Еремей Тисаровский* (ХЛ, 78), *Еремияшъ Вишневецкій* (Лґтописець 1, 22), *Ерофтей* (ЛВ, III, 344), *Игнатей Трофимовъ* (ЛВ, II, 188), *Леонтей Сивянченко* (ЛВ, II, 317), *Остафей Лукяновъ* (ЛВ, II, 188), *Прокопей Чмеренко* (ЛВ, II, 186), *Тимофей Ивановъ* (ЛВ, II, 186), *Юрей Никифоровъ* (ЛВ, II, 313). У деяких іменах, очевидно, під впливом повної церковно-християнської форми з'являється суфікс **-ій**, напр.: *Евфимій* (ЛГ, 213; Имена, 266) < Евфимъ; *Кондратей Ивановъ* (ЛВ, II, 186) < Кондрать; *Климентія Оликевича* (Хронологія, 115) < Климентъ.

В імені *Лаврентій*, крім усічення суфікса **-ій**, відбулася апокопа в групі приголосних – [нт] → [н]: *Лаврентій Крцоновичъ* (ЛВ, III, 422), *Лаврентію Борознѣ* (ЛВ, II, 102) – *Лаврѣнъ Игнатенко* (ЛВ, II, 317), *Лаврѣнъ Скоченко* (ЛВ, II, 312).

Поява суфікса -ай. В аналізованих творах лише один раз засвідчений випадок уживання церковно-християнського імені *Никола*: *Никола Сандомирскій* (ЛВ, III, 422). З часом народний варіант *Николай* почав сприйматися як канонічна форма [5: 73], яку із заміною початкового [н] на [м] відбивають і досліджувані пам'ятки: *Миколай Каменецький* (ХЛ, 78), *Миколай Стогнѣвъ* (ХЛ, 77), *Миколая Пражмовского* (ЛВ, II, 41).

Усічення суфікса -і-я. Варіант *Захарь* утворився внаслідок заміни суфікса **-і-я** формантом **-ій** та його наступним усіченням: *Захарія Четвертенскій* (ЛГ, 73) – *Захарій Степановъ* (ЛВ, II, 316) – *Захарь Степановъ* (ЛВ, II, 187).

Усічення груп -ентъ, -онт- "Чисте" усічення зафіксоване тільки в одному імені: *Клима Чорнушенка* (ЛВ, II, 164). В інших випадках до усіченої основи додавався ще й суфікс **-к-о**, напр.: *Левко Гавриловъ* (ЛВ, II, 313), *Левко Свѣчка* (ЛВ, II, 316), *Левко Тарасовъ* (ЛВ, II, 314), *Левку Шрамченку* (ЛВ, III, 446) < Левонтій < Леонтій.

Суфікс -енк-о. Патронімічний суфікс **-енк-о** в прізвищевих назвах вказував на родинні стосунки: носій антропоніма з цим формантом був сином особи, що іменувалась лексевою без цього форманта. Пам'ятки історіографічного жанру відбивають процес становлення однієї з рис прізвищ – незмінності при переході до наступного покоління, напр.: *Юрій Хмелницкій* (Описаніє 1, 73) – *Юрась Хмелничченко* (Описаніє 1, 72); *Іоакимъ Сомко* (Хронологія, 117) – *Якимъ Сомченко* (ЛС, 63); *Тетера* (Хронологія, 117) – *Тетеренка* (ЛГ, 151); *Пушкаремъ* (Лґтописець 2, 15) – *Мартинъ Пушкаренко* (Имена, 267; Описаніє 2, 228); *Полуботокъ* (Лґтописець 2, 57) – *Левко Полуботченко* (ЛВ, II, 311); *Суховѣй* (Хронологія, 118; Описаніє 1, 79) – *Суховѣненко* (ЛС, 101; ЛГ, 199); *Іванъ Самойловичъ* (ЛГ, 208) – *Григорія гетманьча Самойловченка* (Лґтописець 2, 34); *Гамалѣя* (ЛС, 181) – *Гамалѣенка* (ЛС, 85); *Вечорки* (ИР, 192) – *Вечорченка* (ЛВ, II, 558); *Мазепа* (ЛВ, II, 341) – *Мазепенка* (ЛВ, II, 343); *Самойловичъ* (ЛВ, II, 305) – *Самойленка* (ЛВ, II, 471) – *Самолова* (ЛВ, III, 14); *Василей Марковъ* (ЛВ, II, 315) – *Василей Марченко* (ЛВ, II, 186); *Максимъ Иляшко* (ЛВ, II, 317) – *Максимъ Ильяшенко* (ЛВ, III, 12). Двічі в досліджуваних пам'ятках патронімічний формант **-енк-о** використовується для творення такого класу антропонімів, як **ім'я по батькові**: *Демка Игнатенка Многогрѣшного* (ЛС, 113), *Дмитро Лазаренко Горленко* (ЛС, 190). Один раз засвідчена варіантна пара формантів **-енк-о** / **-ейк-о**: *Прокопъ Шуменко* (ЛГ, 94) – *Прокопъ Шумейко* (Гісторія, 117; Имена, 267).

Суфікс -иц-я. Варіювання формантів **-инь** – **-иц-я** – **-икъ** спостерігається у прізвищевій назві, за допомогою якої ідентифікується український гетьман: *Острининъ* (ЛВ, I, 299), *Яцко Острининъ* (МЛ, 96) – *Острианиця* (Хронологія, 112; Описаніє 1, 58), *Острианиця* (Собраніє 2, 260) – *Остриникъ* (Літописець 1, 17).

Суфікс -к-о. Формант **-к-о** у східнослов'янських мовах творить зменшено-здрібнілі іменники. Він міг додаватися як до повного імені: *Богданко* (Хронологія, 110; Описаніє 1, 54) < Богданъ, так і варіантів, які виникли за допомогою усиченого, суфіксального чи усичено-суфіксального способів творення: **-аш+к-о**: *Домитрашко* (Описаніє 1, 81), *Дмитрашко* (Літописець 2, 28; ЛГ, 211), *Думитрашко* (ЛС, 122; Описаніє 2, 278); *Грицко Таранъ* (ЛВ, III, 508) < Гриць < Гри[горій], *Гришко Романовъ* (ЛВ, II, 315) < Гришъ < Гри[горій]; *Данко* (ЛС, 91) < Дан[ииль]; *Дацко Логвинъ* (ЛВ, III, 508) < Даць < Да[нииль]; *Демко Ивановъ* (ЛВ, II, 313); *Демко* (ЛС, 103) < Дем[янь] < Дамианъ; *Ивашка Виговського*, *Ивашка Бруховецького* (ЛВ, II, 307) < Ивашъ < Ива[нь] < Иоаннь; *Юско Отрокъ* (ЛВ, II, 317) < Юс[ифъ]; *Леско Дубина* (ЛВ, III, 508), *Леско Лисенко* (ЛВ, II, 186), *Леско Череватій* (ЛВ, III, 508) < [А]ле[ксандръ] чи [А]ле[ксі]; *Максимко Илляшко* (ЛВ, II, 317) < Максим[илианъ]; *Мелешко Матвѣевъ* (ЛВ, II, 313) < Мелешъ < Меле[тій]; *Панко Кулунъ* (ЛВ, II, 187), *Панко Лисій* (ЛВ, II, 542) < Пан[телеймонъ]; *Стецко* (ЛВ, II, 313) < Стець < Сте[фаній]; *Тишко Сащченко* (ЛВ, II, 312) < Тишъ < Ти[мофій]; *Феско Харкевичъ* (ИР, 76), *Феску Покотылу* (ИР, 23), *Феско Сахненко* (ЛВ, II, 315) < Фе[одосій]; *Федко* (ЛВ, III, 216) < Фед[оръ] < Феод[оръ]; *Юрашка Хмелницького* (ЛВ, II, 307); *Яцкомъ* (ЛС, 173) < Яць < Я[ковъ] < Иа[ковъ], *Яска* (ЛГ, 44) < Ясь < Я[ковъ] < Иа[ковъ].

Суфікс -к-а. Один раз засвідчений варіант із словотвірним засобом **-к-а**: *Васка Игнатовъ* (ЛВ, II, 325) < Вас[илий]. На прикладі варіантів імен із суфіксами **-к-о**, **-к-а** можна простежити розвиток категорії офіційності / неофіційності антропонімів. Як зазначає В.Д. Бондалетов, "уже наприкінці XVII ст. на офіційну форму претендує церковно-канонічна, а також одна з близьких до неї народних форм. Спостерігається диференціація по цій лінії і деяких словотвірних варіантів. Так, форми *Иван*, *Ивашко* сприймалися як більш прийнятні в документах, а *Иванко*, *Иванец*, *Иванис*, *Иванта*, *Ваня* та інші – як "менш документальні" [3: 110]. Дослідник вважає, що іменами із суфіксом **-к-а** називалися представники суспільних низів [2: 19]. Цю думку заперечують досліджувані пам'ятки, напр.: *Будеть впредь которій Гетманъ, забывъ страхъ Божій и Великихъ Государей премногую и неизрѣченную къ себѣ милость, учнетъ въ Малой Россіи городѣхъ чинити какія ссори, также какъ Ивашко Бруховецькій и инніе учинили, и о томъ писати къ Великимъ Государемъ, къ Ихъ Царскому Пресвѣтлому Величеству, а гетманскимъ никакимъ ссорамъ не вѣрять* (ЛВ, II, 203–204); *иніе статьи указалъ Великій Государь Его Царское Пресвѣтлое Величество по ихъ челобитю учинить и нине вновь, для потверженія войску Запорозскому, чтобъ впредь измѣни и Христіанского кровопролитія не было, какъ учинилось отъ измѣнниковъ отъ Ивашка Виговського, отъ Юрашка Хмелницького, отъ Ивашка Бруховецького и инихъ единомисленниковъ* (ЛВ, II, 307). У наведених прикладах формант **-к-о** служить для вираження суб'єктивної оцінки писарем чи літописцем представника козацької верхівки. Російська дослідниця О.В. Суперанська, визначаючи стилістичне забарвлення особових імен у XVI–XVIII ст., відзначила таку закономірність: якщо поза законом ставала людина навіть із соціальної верхівки, в усіх документах записували її ім'я у зменшеній формі [8: 184].

Суфікси -овъ, -евъ. Варіанти з цими суфіксами досить поширені в пам'ятках історіографічного жанру, напр.: *Иванъ Шрко* (Хронологія, 117) – *Иванъ Шрковъ* (ЛВ, II, 497); *Василія Михайловича Долгорукова* (Описаніє 1, 103), *Луку Долгорукова* (ЛС, 183) – *Долгорукій* (Літописець 2, 42); *Шереметь* (Літописець 2, 53; ЛС, 63; ЛГ, 251) – *Шереметевъ* (Літописець 2, 39; ЛГ, 173), *Борисъ Петровичъ Шереметовъ* (*Шереметевъ*) (Літописець 2, 38) – *Шереметовъ* (ЛС, 55; ЛГ, 244); *Карпъ Мокрѣвичъ* (ЛВ, II, 304) – *Карпъ Мокрѣевъ* (ЛВ, III, 215); *Иванъ Козаковъ* (ЛВ, II, 315) – *Иванъ Козаковичъ* (ЛВ, II, 311); *Матвей Матвѣевъ* (ЛВ, II, 185) – *Матвѣй Матвѣвичъ* (ЛВ, II, 312); *Сава Прокоповъ* (ЛВ, II, 186) – *Сава Прокоповичъ* (ЛВ, II, 12); *Степанъ Мокрѣевъ* (ЛВ, II, 317) – *Степанъ Мокрѣвичъ* (ЛВ, II, 311); *Яковъ Ждановъ* (ЛВ, II, 187) – *Якова Ждановича* (ЛВ, II, 318). Однак на підставі широкої варіантності антропонімів із формантами **-овъ**, **-евъ** в історіографічних працях ми не можемо стверджувати про поширення на українських землях характерної для російської антропонімійної системи моделі. З цього приводу П.П. Чучка зазначив, що "у таких випадках, коли фонетичні особливості стосуються не твірної основи прізвищ, а прізвищевих формантів, ці особливості у давніх записках більше говорять про етнічну належність писаря чи тієї канцелярії, до якої він належав, ніж про денотата" [9: 18]. Цим можна пояснити варіантність **-ск-ій** та **ѵ** у засвідченій прізвищевій назві: *Федоръ Гречаній* (Літописець 2, 57) – *Федора Гречанского-Потребича* (Літописець, 243).

Три словотвірні варіанти з патронімічними суфіксами має прізвищева назва, за допомогою якої ідентифікується генеральний хорунжий: *Григорій Карповъ* (ЛВ, II, 311) – *Григорій Карповичъ* (ЛВ, III, 546) – *Григорей Карпенко* (ЛВ, II, 186).

Імена з кінцевим -о. У досліджуваних пам'ятках зафіксована група імен з кінцевим **-о**: *Данило Павловичъ Апостоль* (Перепись, 138), *Кирило Брайко* (ЛВ, II, 312); *Петро Дорошенко* (МЛ, 98; Хронологія, 118; Літописець 1, 35), *Петро Рославецъ* (ЛС, 132), *Петро Волошинъ* (ЛВ, III, 423); *Павло Головка* (ИР, 253), *Павло Ващенко* (ЛВ, III, 508), *Павло Конюшій* (ЛВ, III, 508); *Марко Бурсукъ* (ЛВ, II, 312). Кінцеве **-о** розвинулося в іменах на **-иль** (*Данило*, *Кирило*, *Самійло*), на нашу думку, під впливом давніх слов'янських імен на **-ил-о**: *Путило*, *Томило*. Розглядати його потрібно як явище морфологічного рівня.

Суфікс -к-. Формант **-к-** служить для творення демінутивних форм. Не погоджуємося з тими мовознавцями, які стверджують, що суфікс **-к-** не виражає ні демінутивного, ні будь-якого іншого експресивного значення [4: 33]. У пам'ятках історіографічного жанру за його допомогою утворюються варіанти імен з яскраво вираженою суб'єктивною оцінкою: *Сулиму* (Описаніє 1, 72) – *Сулимка* (ЛС, 83; Описаніє 2, 263), *Сулимко* (ЛВ, III, 107); *Стенка* (Імена, 266), *Стеньки Разина* (Літописець 2, 24), *Стенка Разинъ* (ЛС, 96).

Суфікс -ут-а. Цей формант виключно антропонімійний [5: 86]. За його допомогою утворені такі варіанти: *Васюта* (ЛС, 65; Описаніє 2, 258) < Вас[илій]; *Сенута* (ЛС, 14) < Сень < Се[мень]. Проте антропонім *Сенута* в досліджуваних пам'ятках ускладнюється патронімічним суфіксом **-овичь**, напр.: *Іоаникій Сенютовичь* (ЛНтописець 2, 54), *Іоаникһй Сенатовичь* (ЛНтописець 1, 43).

Малопродуктивними в історіографіях є суфікси **-ась**, **-усь**, **-ашь**, **-ошь**, **-ушь**, **-шь**, **-усь**, **-ць**, **-ець**, за допомогою яких творилися гіпокористичні форми імен і прізвищевих назв [11: 60; 5: 85]: **-ась**: *Юрась* (Описаніє 1, 74; Описаніє 2, 255), *Юрась Хмелницькій* (МЛ, 98), *Георгій или Юрій или Юрась Хмелницькій* (Хронологія, 116); **-усь**: *Павлуся* (ЛНтописець 1, 17), *Самусь* (Описаніє 1, 86) (в історіографічних працях суфікс **-усь** утворює пару з формантом **-укь**, за допомогою якого виник варіант *Павлюкь*, що в досліджуваних пам'ятках виконує роль імені – прізвиська – прізвиськової назви: *Павлюка* (ХЛ, 78), *Павлюкь* (Хронологія, 112; Собрание 2, 260). За допомогою варіанта суфікса **-усь** – **-усьь** у літописі Самовидця засвідчена назва *Каролусомь* (199). Очевидно, зафіксоване ім'я відображає народнорозмовний уплив, а появу його в українському іменнику можна пояснити творенням цієї форми за аналогією до латинських імен (пор. латинські імена із суфіксом **-us**: *Antoninus*, *Cassianus*, *Domitius* та ін.); **-ашь**: *Лукашь* (Собрание 1, 328), *Лукашь Шаблюка* (ИР, 68); *Томаша Косаковскаго* (ИР, 79); **-ушь**: *Янушъ Радивиль* (ЛНтописець 1, 22); **-шь**: *Тимошъ* (Описаніє 2, 251; ИР, 78); **-ць**: *Маць Солошенко* (ЛВ, III, 508) < Ма[твій]; **-шь**: *Ілляшъ* (ЛС, 6) < Іліа. Засвідчений він також і в прізвищевих назвах: *Яковъ Ярошенко* (ЛВ, II, 252) < Еро[фей], *Петро Дорошенко* (ЛВ, II, 37) < Доро[фей]; **-икь**: *Петрика* (Хронологія, 120), *Децикь* (Описаніє 2, 265), *Стецикь Ягорлицкій* (ЛВ, III, 163); **-ець**. Цей формант використовувався для творення демінутивних форм і найчастіше додавався до церковно-християнських імен [11: 58; 5: 78]. Однак у пам'ятках історіографічного жанру суфікс **-ець** уживається не лише для творення варіанта імені, але й прізвищевій назви, напр.: *Іванець Малашевичь* (ЛНтописець 2, 67); *Мурашкою* (ЛНтописець 2, 29), *Мурашко* (ЛВ, II, 350) – *Муравець* (Собрание 1, 328); **-ичь**. Патронімічний суфікс **-ичь** у досліджуваних пам'ятках утворює варіативну пару з формантом **-овичь** в антропонімах для ідентифікації сина гетьмана Івана Самойловича: *Семена гетманича* (ЛНтописець 2, 31) – *Семень Гетмановичь* (ЛГ, 230). У цьому випадку суфікс **-ичь** та його ускладнений варіант **-овичь**, оформляючи антропонім на позначення нащадка, поєднують у собі значення родової належності ("син такого-то") з функцією демінутивності ("молодший за когось"). Ця особливість спостерігається і в іншому прикладі: *Тимошъ Носичь* (Описаніє 2, 228), де формант **-ичь** утворює варіантну пару з формантом **-ачь**, первісна функція якого була атрибутивною, тобто він вказував, що "денотату властива якась риса людини, названої передсуфіксальною частиною деривата" [10: 52]: *Тимошъ Носачь* (Имена, 267). У літописі Самійла Величка засвідчена варіантна пара **-ичь** – **-инь**: *Іоаникій Силичъ* (I, 405) – *Аникію Силину* (I, 416), де первісна функція суфікса **-инь** – вираження індивідуальної належності [10: 53] – розширилася за рахунок функцій патронімічного суфікса **-ичь**.

Отже, українській антропонімії досліджуваного періоду властива широка словотвірна варіантність, що й підтверджують пам'ятки загальнодержавного значення. Однак ця проблема потребує подальших студій, а залучення пам'яток інших жанрів дасть можливість уточнити деякі положення про антропонімну варіантність.

Гисторія	– Гисторія о началѣ проименованія козаковъ, о(т)куда козаки нареченны, о(т) коего племени и рода (1739) // "Гисторія..." Г.Граб'янки, "ЛНтопись краткій..." / Упор. В.М.Мойсієнко. – Житомир, 2001. – С. 39–173.
Имена	– Имена полковимъ городамъ и Полковникамъ, по обоихъ сторонахъ Днѣпра за Хмелницкого будучимъ // Дѣйствія презлной и отъ начала поляковъ крвавой небывалой брани Богдана Хмелницкого..., трудомъ Григорія Грабянки, собранная и самобитнихъ старожиловъ свѣдѣтельствѣ утвержденная. Року 1710. – К., 1854. – С. 265–269.
ИР	– Історія Русовъ или Малой Россіи. – М.: въ Университетской Типографіи, 1846. – 305 с.
ЛВ	– ЛНтопись событій въ Югозападной Россіи въ XVII-мъ вѣкѣ, составилъ Самоиль Величко, бывшій канцеляристъ канцеляріи войска запорожскаго, 1720. – К., 1848. – Т. 1. – VIII + 454 + 51 + XXX с.; 1851. – Т. 2. – 612 + XVII с.; 1855. – Т. 3. – IV + 568 + XII с.
ЛГ	– Дѣйствія презлной и отъ начала поляковъ крвавой небывалой брани Богдана Хмелницкого, гетмана Запорозжскаго, съ поляки, за Найяснѣйшихъ Королей Полскихъ Владислава, потомъ и Казѣмира, въ року 1648, отправоватися начатой и за лѣтъ десять по смерти Хмелницкого неоконченной, зъ рознихъ лНтописцовъ и изъ діаріуша, на той войнѣ писаного, въ градѣ Гадячу, трудомъ Григорія Грабянки, собранная и самобитнихъ старожиловъ свѣдѣтельствѣ утвержденная. Року 1710. – К., 1854. – С. 1–257.
ЛНтописець 1	– ЛНтописець въ рускихъ и полскихъ що ся сторонахъ дѣяло и якого року (1587–1750) // Южнорусские летописи, открытые и изданные Н. Белозерским. – К., 1856. – Т. 1. – С. 11–44.
ЛНтописець 2	– ЛНтописець или описаніє краткое знатнѣйшихъ дѣйствъ и случаевъ, что въ котормъ году дѣялось въ Украини малороссійской обоихъ сторонъ Днѣпра и кто именно когда Гетманомъ былъ козацкимъ (1506–1737) // Сборникъ летописей, относящихся к исторіи Южной и Западной Руси. – К., 1888. – С. 1–69.
ЛНтопись	– ЛНтопись краткій о(т) початку великороссійски(х) и про(т)чихъ кнзей и монаховъ, хто в котормъ году імѣлъ пртль великоро(с)сійскаго кнжня и кто в Малой Россіи былъ

ЛС	гетманом(м), в котромъ году, и что в тѣхъ годахъ дѣялося // "Гисторія..." Г. Граб'янки, "Лѣтопись краткій..." / Упор. В. М. Мойсіенко. – Житомир, 2001. – С. 175–253.
МЛ	– Лѣтопись Самовидца по новооткрытымъ спискамъ съ приложеніемъ трехъ малороссійскихъ хроникъ: Хмельницкой, "Краткого Описанія Малороссіи" и "Собранія Историческаго". – К., 1878. – С. 1–207.
Описаніе 1	– Межигорская лѣтопись (1608–1700) // Сборникъ летописей, относящихся к исторіи Южной и Западной Руси. – К., 1888. – С. 95–100.
Описаніе 2	– Краткое лѣтоизобразительное знаменитыхъ и памяти достойныхъ дѣйствъ и случаевъ описаніе, что въ какомъ годѣ въ Украинѣ малороссійской дѣялось, наипаче, кто именно когда былъ козацкимъ гетманомъ, и о протчихъ приключеніяхъ отъ Россіи, кратко (1506–1783) // Южнорусские летописи, открытыя и изданныя Н. Белозерским. – К., 1856. – Т. 1. – С. 51–106.
Собраніе 1	– Краткое Описаніе Малороссіи // Лѣтопись Самовидца по новооткрытымъ спискамъ съ приложеніемъ трехъ малороссійскихъ хроникъ: Хмельницкой, "Краткого Описанія Малороссіи" и "Собранія Историческаго". – К., 1878. – С. 209–319.
Собраніе 2	– Собраніе Историческое, изъ книгъ древняго писателя Александра Гвагнина и из старихъ русскихъ вѣрнихъ лѣтописей абшинтованнымъ полковимъ обозимъ Стефаномъ Василиевимъ синомъ Лукомскимъ сочиненное в малороссійскомъ городѣ Прилукахъ 1770 году // Лѣтопись Самовидца по новооткрытымъ спискамъ съ приложеніемъ трехъ малороссійскихъ хроникъ: Хмельницкой, "Краткого Описанія Малороссіи" и "Собранія Историческаго". – К., 1878. – С. 321–372.
ХЛ	– Собраніе Гетмановъ Войска Запорожскаго Малой Россіи, предъ Хмельницкимъ бывшихъ // Дѣйствія презлной и отъ начала поляковъ кровавой небывалой брани Богдана Хмельницкаго..., трудомъ Григорія Грабянки, собранная и самобитныхъ старожиловъ свѣдѣтельствъ утвержденная. Року 1710. – К., 1854. – С. 259–265.
Хронологія	– Хмельницкая лѣтопись (1636–1650) // Лѣтопись Самовидца по новооткрытымъ спискамъ съ приложеніемъ трехъ малороссійскихъ хроникъ: Хмельницкой, "Краткого Описанія Малороссіи" и "Собранія Историческаго". – К., 1878. – С. 77–81.
	– Хронологія высокославныхъ ясновельможныхъ гетмановъ (1506–1765) // Южнорусские летописи, открытыя и изданныя Н. Белозерским. – К., 1856. – Т. 1. – С. 107–124.

1. Белей Л.Е. Вариантность антропонимов на разныхъ уровняхъ украинскаго языка: Автореф. дисс... канд. филол. наук. – Ужгород, 1986. – 23 с.
2. Бондалетов В.Д. Ономастика и социолінгвистика // Антропонимика. – М.: Наука, 1970. – С. 17–23.
3. Бондалетов В.Д. Русская ономастика. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с.
4. Гумецька Л.Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV–XV ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958. – 298 с.
5. Керста Р.Й. Українська антропонімія XVI ст. Чоловічі іменування. – К.: Наукова думка, 1984. – 152 с.
6. Масенко Л.Т. Українські прізвища з суфіксом *-ий* // Мовознавство. – 1976. – № 5. – С. 73–78.
7. Осташ Р.И. Украинская антропонимия первой половины XVII века. Мужские личные имена (на материале Реестра Запорожскаго войска 1649 г.): Автореф. дисс.... канд. филол. наук. – Ужгород, 1986. – 16 с.
8. Суперанская А. В. Личные имена в официальном и неофициальном употреблении // Антропонимика. – М.: Наука, 1970. – С. 180–188.
9. Чучка П.П. Антропонімія як засіб етнічної ідентифікації людності // Мовознавство. – 1988. – № 1. – С. 11–21.
10. Чучка П.П. Патроніми та їх місце в лексичній системі мови // Мовознавство. – 1984. – № 6. – С. 49–56.
11. Шевцова В. О. Суфіксальний словотвір особових чоловічих імен // Мовознавство. – 1979. – № 2. – С. 57–61.

Матеріал надійшов до редакції 9.12.2003. р.

Денисюк В.В. Словообразовательные варианты антропонимов.

В статье рассматриваются словообразовательные варианты антропонимов, зафиксированные в украинских историографических памятниках второй половины XVII – XVIII в.

Denysiuk V.V. Word-building Variants of Anthroponyms.

This article addresses the word-building variants of anthroponyms found in the monuments of the historiographical genre of the 2nd part of the 17th – 18th centuries.